

Л. Я. Бублик,
аспірант кафедри фінансів, кредиту та страхування,
Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОЦЕСУ РЕФІНАНСУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ЯК КЛЮЧОВОГО ІНСТРУМЕНТУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

L. Bybluk,
Postgraduate student of the Department of Finance, Credit and Insurance
Lviv Trade and Economic University

TRENDS IN THE PROCESS OF REFINANCING THE BANKING SYSTEM AS A KEY INSTRUMENT OF STATE REGULATION OF CREDIT SERVICES IN UKRAINE

У цій науковій статті проблематикою дослідження виступили тенденції розвитку процесу рефінансування банківської системи, як ключового інструменту державного регулювання кредитних послуг в Україні. В рамках цієї роботи проаналізовано еволюцію нормативно-правової бази рефінансування Національного банку України, обсяги кредитів рефінансування наданих центральним банком, у період 2007—2015 років, динаміку зміни відсоткових ставок за кредити рефінансування в Україні протягом 2007—2016 років. Поданий повний список інструментів рефінансування, які задля забезпечення ліквідності національної банківської системи використовує центральний банк України. Розроблено та запропоновано основні шляхи та напрями удосконалення процесу рефінансування в Україні. Зазначено, що рефінансування є дієвим інструментом державного регулювання ринку кредитних послуг в умовах банківської кризи, метою якого є підтримка ліквідності банківської системи та стимулювання кредитної діяльності банків.

In this research article, the research issues were the tendencies of the process of refinancing the banking system as a key instrument of state regulation of credit services in Ukraine. Within the framework of this work, the analysis of the evolution of the regulatory base of refinancing of the National Bank of Ukraine, the volume of refinancing loans provided by the central bank, in the period of 2007—2015, and the dynamics of interest rate changes for refinancing loans in Ukraine for 2007—2016. A complete list of refinancing instruments is provided, which are used by the central bank of Ukraine to ensure the liquidity of the national banking system. The main ways and directions of perfection of the refinancing process in Ukraine have been developed and proposed. It is noted that refinancing is an effective instrument of state regulation of the market of credit services in the conditions of the banking crisis, the purpose of which is to support the liquidity of the banking system and stimulate the lending activity of banks.

Ключові слова: кредити рефінансування, Національний банк України, державний нагляд, банківська система, монетарна політика.

Key words: refinancing loans, National Bank of Ukraine, state supervision, banking system, monetary policy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ

Рефінансування є ключовим інструментом монетарної політики центральних банків для забезпечення ліквідності банківського сектору. Особливо гостро

проблема ліквідності банків постала під час світової фінансової кризи 2008—2009 років, а також нової її хвилі в Україні протягом 2014—2015 років. На жаль, існує ряд недоліків та проблем у вітчизняній практиці рефінансування, які проявилися під час системної бан-

ківської кризи, ще не повністю подолані. Подальшого додаткового дослідження та доопрацювання потребує і чинна нормативно-правова база та механізми рефінансування за кожним окремим інструментом, особливості забезпечення повернення кредитів з рефінансування тощо.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженням процесу становлення та розвитку рефінансування банківської системи держави, Національним банком України займалися наступні науковці: С. Лобозинська, В. Міщенко, А. Мороз, О. Васюренко, О. Гриценко, М. Денисенко, В. Кротюк, С. Львовчкін, Л. Московкіна, М. Савлук, А. Сомик, А. Шаповалов, В. Ющенко та інші. Проте, зважаючи на значний науковий вклад означених вчених, вважаю, що банківське рефінансування в Україні потребує подальшого удосконалення і тому його дослідження є актуальним завданням економічної науки держави.

ЦІЛІ СТАТТІ

Визначення основних тенденцій розвитку процесу рефінансування банківської системи, як ключового інструменту державного регулювання кредитних послуг у період 2006—2016 років і розробка шляхів та напрямів його удосконалення в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Українське законодавство регламентує, що рефінансування — це надання банкам кредитів у встановленому НБУ порядку. При цьому НБУ виконує функції кредитора останньої інстанції. А регулювання ліквідності банківських установ є основною метою рефінансування.

До інструментів рефінансування, які задля забезпечення ліквідності національної банківської системи використовує НБУ відносимо:

- постійно діючу лінію рефінансування для надання банкам кредитів овернайт з метою підтримки їх короткострокової (миттєвої) ліквідності в національній валюті (під забезпечення державними облігаціями України (крім облігацій зовнішньої державної позики) або депозитними сертифікатами та без забезпечення (бланковий кредит);

- кредити рефінансування строком до 90 днів (кредити до 14 днів, до 90 днів, операції РЕПО);

- кредити рефінансування шляхом проведення тендерів (кількісний та процентний), які здійснюються лише під відповідне забезпечення;

- стабілізаційний та стимулюючий кредити, які надаються під відповідну програму фінансового оздоровлення банку;

- операції СВОП [12].

Основними важелями регулювання при рефінансуванні виступають облікова ставка та строк надання кредиту. НБУ здійснює рефінансування банків за процентною ставкою, що не нижча, ніж облікова ставка НБУ, та яка протягом дії кредитного договору не підлягає коригуванню. А у випадку кредиту овернайт розмір про-

центної ставки залежить від його виду (під забезпечення або бланковий) [11].

Регулювання процесу рефінансування в Україні забезпечує Постанова правління НБУ № 16 від 28.02.2017 р. "Про деякі питання застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи" [16].

Проаналізуємо еволюцію нормативно-правової бази рефінансування НБУ, що передувала створенню згаданої вище Постанови правління НБУ.

У 2008 р., НБУ прийняв Постанову № 319 від 11.10.2008 р. "Про додаткові заходи щодо діяльності банків" [10], якою запроваджувався механізм підтримання ліквідності на основі програми фінансового оздоровлення строком до 1 року та оперативне підтримання ліквідності банків. Метою цієї постанови, на нашу думку, було зменшення впливу зовнішньої фінансової кризи та забезпечення стабільності банків, проте цей документ містив низку правопорушень, наприклад, щодо рівноправної можливості отримання банківськими установами рефінансування, адже інструментами оперативного рефінансування для відновлення ліквідності могли скористатись лише 17 найбільших банків України. НБУ, незважаючи на хвилю критики, яка вилилась після виходу постанови, видавав кредити рефінансування окремим банкам, які не відповідали вимогам. І, відповідно, згодом у грудні 2008 року була прийнята Постанова НБУ № 413 від 04.12.2008 р., яка відмінила нелегітимну Постанову № 319.

Однією з причин прийняття нової постанови був ряд звинувачень НБУ в корупції щодо надання кредитів рефінансування в умовах банківської кризи. Тому була ухвалена Постанова № 459 від 25.12.2008 р. "Про затвердження Тимчасового положення про надання Національним банком України кредитів для підтримки ліквідності банків у разі реальної загрози стабільності банківської системи", де визначались більш жорсткі правила надання рефінансування та стабілізаційних кредитів. У зазначеній постанові НБУ регламентував широкі обмежувальні правила, а саме: право обмежувати та забороняти видачу нових кредитів; вводити жорсткі умови рефінансування; було значно звужено коло потенційних позичальників кредитів рефінансування, а процес рефінансування можна було трактувати як санацію банку під контролем НБУ [15].

НБУ, в умовах світової фінансової кризи, був змушений розробити нові механізми рефінансування банківської системи України які б відповідали стандартам Федеральної резервної системи США та Європейського центрального банку. Тому у 2009 році було видано ряд нормативно-правових актів: Постанова НБУ № 259 від 30.04.2009 р. "Про затвердження Положення про регулювання Національним банком ліквідності банків України" [12], Постанова НБУ № 260 від 30.04.2009 р. "Про затвердження Технічного порядку проведення Національним банком України операцій з банками" [14], Постанова НБУ № 262 від 30.04.2009 р. "Показники, на підставі яких Національний банк України приймає рішення щодо надання кредитної підтримки банкам у разі реальної загрози стабільності їх роботи" [9]. Перева-

Таблиця 1. Динаміка зміни кредитів рефінансування наданих НБУ банкам України протягом 2007–2015 років

Механізм рефінансування	Період (роки)								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Облікова ставка НБУ, %	8,0	12,0	10,25	7,75	7,75	7,5	6,5	14	22
Середньозважена ставка за всіма інструментами, %	10,1	15,3	16,7	11,6	12,4	8,13	6,84	18	22,1
Загальний обсяг кредитів рефінансування у т.ч.	2,5	169,5	64,4	5,2	28,9	97,6	71,5	115,6	17,3
1. Кредити надані шляхом проведення тендера, млрд грн	2,0	91,8	1,2	0,5	3,2	11,7	13,8	45,1	3,2
2. Кредити овернайт, млрд грн	0,4	15,2	12,7	0,2	2,1	28,7	19,8	23,04	-
3. Операції РЕПО, млрд грн	-	23,1	0,5	0,1	23,6	56,7	36,0	19,28	2,3
4. Довгострокові кредити, млрд грн	-	-	1,7	1,0	-	-	-	-	-
5. Стабілізаційні кредити, млрд грн	-	36,8	46,9	-	-	0,5	2,0	28,17	11,7
6. Через операції СВОП, млрд грн	-	2,6	1,4	3,4	-	-	-	-	-
7. Під заставу майнових прав на кошти банківського вкладу (депозиту), розміщеного в НБУ, млрд грн	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-
Повернено кредитів	2,1	110,4	39,8	18,5	29,5	93,6	70,5	111,7	50,8

Джерело: розраховано автором на основі [5].

гою оновленої нормативно-правової бази, щодо підтримки ліквідності банківських установ стало те, що в Технічному порядку проведення НБУ операцій з банками відображено коефіцієнти обрахунку вартості забезпечення, яке надається банками під час одержання кредитів НБУ. Чіткі правила обрахунку вартості забезпечення під час отримання кредитів рефінансування, які визначені на постійній основі, дають змогу банкам своєчасно формувати необхідні обсяги активів для забезпечення та збалансованіше управляти своєю ліквідністю [2, с. 288]. Найважливішим поступом вперед було врахування потреб банків різних рівнів. Однозначно інструментами рефінансування могли скористатись лише фінансово стабільні банки I категорії, до яких входило 17 найбільших банків, тому що тільки вони відповідали якісним і кількісним критеріям, висунутим до банків для надання їм послуги рефінансування, але і для банків, які не відповідали критеріям, але перебували на межі втрати фінансової стабільності, було передбачив механізм надання кредитів строком до 1 року як одноразово, так і у формі кредитної лінії за умови подання до регулятора програми фінансового оздоровлення. Початок 2010 року вніс позитивні тенденції із відновлення платоспроможності банківського сектору України, тому НБУ знов перейшов на довгострокове кредитування. Постановою НБУ №47 від 04.02.2010 р. було затверджено Положення про рефінансування та надання НБУ кредитів банкам України на період їх виходу на докритичні параметри, яке визначало порядок надання стабілізаційного та стимулюючого кредиту [13]. В черговий раз вітчизняні банківські установи мали не рівних можливостей для отримання рефінансування. Тому справедливою була критика Українського кредитно-банківського союзу, в якій Постанову № 47 було названо диск-

римінаційною стосовно малих і середніх банків і такою, яка формує неоднакові конкурентні умови щодо доступу до механізмів рефінансування [1, с. 24].

Довершеності документу додають положення щодо здійснення контролю за виконанням кредитного договору банком. Логічним є і запровадження постійного моніторингу за станом виконання програми фінансового оздоровлення. Крім цього, НБУ залишає за собою право у разі настання ознак неплатоспроможності прийняти рішення про призначення тимчасової адміністрації, а також переважне та безумовне право на списання в безспірному порядку заборгованості з кореспондентського рахунку банку, що відкритий в Системі електронних платежів НБУ [2, с. 293—294].

Протягом 2010—2017 років НБУ продовжував вдосконалення законодавства щодо рефінансування. Ряд позитивних змін відбувся починаючи червня 2014 року, коли заборгованість банків за рефінансуванням становила 111.7 млрд грн, а у квітні 2017 року цей показник становить 15.2 млрд грн, 14.4 млрд грн, з яких припадає на ПАТ "Приватбанк". Заборгованість неплатоспроможних банків перед НБУ у липень 2017 року становить 45.2 млрд грн.

Отже, як бачимо, національний регулятор не спромігся ефективно організувати власну діяльність, щоб не допустити, а потім не дати можливості розвитку кризових явищ. Одним із прикладів такої дезорганізації була розробка нормативно-правової бази щодо рефінансування, яка тривала весь час перебування банківської системи України у кризі ліквідності [3, с. 314]. Чинними сьогодні є Постанови №259 від 30.04.2009 р. №327 від 13.07.2010 р. та №445 від 30.09.2010 р., із внесеними змінами, а також Постанова правління НБУ №16 від 28.02.2017 р. "Про деякі питання застосування Націо-

Таблиця 2. Динаміка зміни відсоткових ставок за кредити рефінансування наданих НБУ банкам України протягом 2007–2016 років

Механізм рефінансування	Період (роки)									
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Облікова ставка НБУ	8,0	12,0	10,25	7,75	7,75	7,5	6,5	14	22	14
Середньозважена ставка за всіма інструментами	10,1	15,3	16,7	11,6	12,4	8,13	6,84	18	22,1	17,4
Кредити надані шляхом проведення тендера	10,0	16,6	20,6	11,1	12,5	7,7	6,8	19,1	22,1	17,7
Кредити овернайт	11,1	16,0	18,1	11,3	9,4	8,8	7,6	17,5	24,0	18,6
Операції РЕПО	–	13,8	21,6	9,4	12,6	7,9	6,9	19,2	–	–
Довгострокові кредити	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Стабілізаційні кредити	–	–	–	–	–	9,5	8,9	–	–	–
Кредити надані через операції СВОП	–	15,1	23,1	–	–	–	–	–	–	–
Кредити надані під заставу майнових прав на кошти банківського вкладу (депозиту), розміщеного в НБУ	8,3	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Інші кредити	–	14,1	16,0	11,9	–	–	–	–	–	–

Джерело: розраховано автором на основі [5].

нальним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи". Цією постановою скасовано вимогу дотримання банком порядку формування та зберігання обов'язкових резервів для участі у проведенні операцій з розміщення депозитних сертифікатів НБУ. Банки отримали можливість надавати змішану заставу за кредитом овернайт. Застава може складатися з державних облігацій України, депозитних сертифікатів НБУ та облігацій міжнародних фінансових організацій. Метою розробки даного положення є вдосконалення підходу до проведення операцій за стандартними інструментами регулювання ліквідності банківської системи.

За допомогою даних наведених у таблиці 1, проаналізуємо обсяги кредитів рефінансування наданих НБУ, у період 2007—2015 років.

Протягом 2005—2007 років в Україні спостерігалось макроекономічне зростання ваги банківської системи, яка динамічно розвивалась. Процентні ставки на міжбанківському кредитному ринку були значно нижчими за ставки рефінансування НБУ. За таких умов у 2007 році рефінансування здійснювалося у незначних обсягах, і загальний обсяг кредитів становив всього 2,5 млрд грн. Як відомо, у 2008 році банківські системи більшості країн світу охопила криза ліквідності. Проте показники вітчизняних банків, станом на 01.01.2008 року, відповідали нормативам ліквідності встановленим НБУ, навіть на початок жовтня того ж року банківська система України мала запас ліквідності, який удвічі перевищував необхідні нормативи [6].

Проте вже в кінці 2008 року, прослідковується їх значне зниження. І як наслідок, за 2008 рік НБУ надав кредитів рефінансування 138 банкам на загальну суму 169,5 млрд грн, з них за жовтень-грудень 2008 року — 135 банкам на загальну суму 105,4 млрд грн, що склало 62% від загальної кількості наданих НБУ кредитів за 2008 рік [8]. У 2008 році було повернуто банками кредитів рефінансування на загальну суму 110,4 млрд грн

Протягом 2009 року, ситуація глобально не змінилась, але виникла нова, невирішена і сьогодні пробле-

ма простроченої заборгованості за кредитами. Так, станом на 01.01.2009 р. 97 банків мали заборгованість за кредитами рефінансування в сумі 60,5 млрд грн, із них 38% припадало на державні банки, хоча їхня частка в загальних активах банків становить лише 11,5%, а вплив коштів у період кризи становив близько 2% [4, с. 5]. Саме на цей час припадає "пік" надання кредитів рефінансування, у 2009 році було видано кредитів на суму 64,4 млрд грн, основну частку з яких становлять стабілізаційні кредити в сумі 46,9 млрд грн, що можна пояснити впорядкуванням нормативно — правової бази рефінансування, зокрема щодо стабілізаційних кредитів. Подібна тенденція простежується і протягом наступного 2010 року, коли частка даного виду кредитів склала 65% загального обсягу кредитування. У тому ж, 2010 році кредитів рефінансування видано в значно менших обсягах, загальна сума яких складала 5,2 млрд грн, що на 59,2 млрд грн менше, ніж у 2009 році.

У 2011 році загальний обсяг операцій з рефінансування банківських установ склав 28,9 млрд грн, що на 18,7 млрд грн більше, ніж у 2010 році, причому обсяг операцій прямого РЕПО становив 23,6 млрд грн [18]. Це явище пояснюється потребою розвитку ринку державних цінних паперів. Відсоткова ставка за операціями прямого РЕПО становила 12,6%, що на 4,85% більше за облікову ставку НБУ у 2011 року. Динаміка зміни відсоткових ставок за кредити рефінансування наданих НБУ банкам України протягом 2007—2016 років наведена у таблиці 2.

Впродовж 2012 року загальний обсяг кредитів рефінансування наближався до обсягів кризового 2008 року і становив 97,6 млрд грн, що на 68,7 млрд грн більше, ніж у 2011 році [17; 18]. Пояснюється дана ситуація поточною дефляційною динамікою, адже основна функція НБУ — підтримка цінової стабільності: якщо інфляція йде в мінус, то НБУ збільшує обсяги операцій РЕПО і проводить тендери по рефінансуванню. Крім того, в цей період банки звертались до НБУ за рефінансуванням для підтримки короткострокової ліквідності, у тому

числі і через підвищення її вартості на міжбанківському ринку [7].

У 2013 р. обсяг наданого рефінансування зменшився на 26,1 млрд грн і становив 71,5 млрд грн. Характерним для цього періоду було зменшення на 8,9 млрд грн обсягів наданих кредитів овернайт, тобто кредитів які підтримують короткострокову ліквідність банківських установ; та збільшення обсягів кредитів наданих шляхом проведення тендерів на 2,1 млрд грн та стабілізаційних кредитів на 1,5 млрд грн [19]. Таке явище можемо пояснити політичною кризою, яка виникла у кінці звітнього року і мала негативний вплив на банківську систему України загалом. Протягом наступного 2014 року ситуація у вітчизняному банківському секторі змінилась суттєво. Через нову хвилю кризових явищ, банки України знову відчули необхідність підтримки ліквідності, і тому обсяги рефінансування становили рекордних за довгий час 115,6 млрд грн, основну частку яких у сумі 45,1 млрд грн, складала кредити надані шляхом проведення тендера. А із середини 2015 року Національний банк не надає банкам стабілізаційні кредити, а використовує виключно монетарні інструменти підтримки ліквідності банків, терміни погашення яких не перевищують трьох місяців.

Тепер банки отримують кредити рефінансування в результаті тендерів із підтримання ліквідності банків. Всі банки, які подають заявки на тендер і надають високоліквідні застави (ОВДП, депозитні сертифікати, кошти в іноземній валюті), отримують кредит автоматично. Високоліквідні застави роблять такі кредити без ризиковими [2]. І, як наслідок протягом 2015 року НБУ видав всього 17,3 млрд грн на кредити рефінансування, серед яких валову частку займають стабілізаційні кредити у сумі 11,7 млрд грн, ці кредити, на відміну від інших, мають довгостроковий характер і надаються платоспроможним банківським установам. У 2015 році банками було повернуто кредитів рефінансування на загальну суму 50,8 млрд грн.

Отже, рефінансування — є дієвим інструментом державного регулювання ринку кредитних послуг в умовах банківської кризи, метою якого є підтримка ліквідності банківської системи та стимулювання кредитної діяльності банків.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Вважаємо необхідним, за результатами дослідження процесів рефінансування банків в Україні, визначити основні шляхи вдосконалення його здійснення, тому пропонуємо:

— по-перше: надання кредитів за адекватною процентною ставкою та на рівних для всіх банків умовах;

— по-друге: встановлення критеріїв розподілу ресурсів рефінансування між банками та його обсягів, що може надаватись одному банку. Адже високий рівень концентрації ресурсів рефінансування, в "руках" одного банку, генерує суттєві ризики ліквідності НБУ;

— по-третє: зменшення обсягів рефінансування державних банків, адже в такий спосіб фактично здійснюється кредитування уряду, а не банківського сектору;

— по-четверте: унеможливлення надання нової політики центрального банку призводить до розвитку інфляційних процесів,

— по-п'яте: підвищення контролю за здійсненням операцій рефінансування та цільовим використанням кредитних ресурсів через їх облік на субрахунках, відповідно до їх цільового призначення за кожною окремою операцією.

Література:

1. Гриньков Д. Просимулировали / Д. Гриньков // Бизнес. — 2010. — № 34. — С. 23—24.

2. Лобозинська С.М. Державне регулювання банківської системи України: монографія / С.М. Лобозинська. — Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. — 416.

3. Москвічова О.С. Рефінансування як одна з форм державного регулювання ринку кредитних послуг / О.С. Москвічова / Наукові 273 записки: збірник наукових праць. — Острог: Видавництво НУ "Острозька академія", 2013. — Вип. 23. Сер. "Економіка". — С. 310—314.

4. Шаповалов А. Національний банк діяв і діятиме адекватно загальноекономічній ситуації / А. Шаповалов // Вісник НБУ. — 2009. — №3. — С. 3—7.

5. Бюлетень Національного банку України [Електронний ресурс]: щомісячне аналітично-статистичне видання НБУ. — 2016. — Режим доступу: <http://bank.gov.ua/doccatalog/document?id>

6. Значення економічних нормативів по системі банків України за 2008 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=53823&cat_id=84901

7. НБУ збільшує рефінансування банків через дефляцію [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/news/2012/07/15/329410>

8. Основні тенденції грошово-кредитного ринку за 2008 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=40863

9. Постанова Правління НБУ "Показники, на підставі яких Національний банк України приймає рішення щодо надання кредитної підтримки банкам у разі реальної загрози стабільності їх роботи" від 30.04.2009 №262 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0409-09>

10. Постанова Правління НБУ "Про додаткові заходи щодо діяльності банків" від 11.10.2008 №319 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0319500-08>

11. Постанова Правління НБУ "Про затвердження Положення про надання НБУ стабілізаційних кредитів банкам України" від 13.07.2010 №327 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0540-10>

12. Постанова Правління НБУ "Про затвердження Положення про регулювання НБУ ліквідності банків України" від 30.04.2009 №259 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0410-09>

13. Постанова Правління НБУ "Про затвердження Положення про рефінансування та надання НБУ кре-

дитів банкам України з метою стимулювання кредитування економіки України на період її виходу на докризові параметри" від 04.02.2010 №47 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0146-10>

14. Постанова Правління НБУ "Про затвердження Технічного порядку проведення НБУ операцій з банками" від 30.04.2009 №260 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0260500-09>

15. Постанова Правління НБУ "Про затвердження Тимчасового положення про надання НБУ кредитів для підтримки ліквідності банків у разі реальної загрози стабільності банківської системи" від 25.12.2008 №459 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0459500-08>

16. Постанова Правління НБУ №16 "Про деякі питання застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи" від 28.02.2017 р. №16 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://bank.gov.ua/document/download?docId=44753345>

17. Річний звіт НБУ за 2011 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

18. Річний звіт НБУ за 2012 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

19. Річний звіт НБУ за 2013 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

References:

1. Hryn'kov, D. (2010), "Prospected", *Byznes*, vol. 34, pp. 23—24.

2. Lobozyńska, S.M. (2010), *Derzhavne rehulivannia bankivskoi systemy Ukrainy* [State regulation of the banking system of Ukraine], LNU im. Ivana Franka, Lviv, Ukraine.

3. Moskvichova, O.S. (2013), "Refinancing as one of the forms of public recultivation in the market of credit services", *Ostroz'ka akademiia*, vol. 23, pp. 310—314.

4. Shapovalov, A. (2009), "The National Bank acted and will act adequately in the economic and financial situation", *Visnyk NBU*, vol. 3, pp. 3—7.

5. The Official site of the National Bank of Ukraine (2016), "Biuletyn Natsional'noho banku Ukrainy", available at: <http://bank.gov.ua/doccatalog/document?id> (Accessed 30 September 2017).

6. The Official site of the National Bank of Ukraine (2008), "The value of economic standards in the system of Ukrainian banks for 2008", available at: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=53823&cat_id=84901 (Accessed 30 September 2017).

7. The Official site of the National Bank of Ukraine (2017), "NBU increases refinancing of banks due to deflation", available at: <http://www.epravda.com.ua/news/2012/07/15/329410> (Accessed 30 September 2017).

8. The Official site of the National Bank of Ukraine (2017), "Main tendencies of the money and credit market for 2008", available at: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=40863 (Accessed 30 September 2017).

9. The National Bank of Ukraine (2017), "Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine " Indicators on the basis of which the National Bank of Ukraine makes a decision on providing credit support to banks in case of real threat of stability of their work", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0409-09> (Accessed 2 November 2017).

10. The National Bank of Ukraine (2008), "Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine " On additional measures on the activities of banks", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0319500-08> (Accessed 4 November 2017).

11. The National Bank of Ukraine (2010), "Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine " On Approval of the Regulation on the Provision of Stabilization Loans to NBU Banks by the NBU", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0540-10> (Accessed 4 November 2017).

12. The National Bank of Ukraine (2009), "Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine " On Approval of the Regulation on the Recovery of the NBU Liquidity of Ukrainian Banks", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0410-09> (Accessed 4 November 2017).

13. The National Bank of Ukraine (2010), "Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine " On approval of the Regulation on refinancing and providing NBU loans to Ukrainian banks in order to stimulate lending to the Ukrainian economy for the period of its release to pre-crisis parameters", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0146-10> (Accessed 6 November 2017).

14. The National Bank of Ukraine (2009), "Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine " On Approval of the Technical Procedure for NBU Operations with Banks", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0260500-09> (Accessed 6 November 2017).

15. The National Bank of Ukraine (2008), "Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine " On Approval of the Provisional Provision on the Provision of NBU Loans for the Forward Liquidity of Banks in the Case of a Real Threat to the Stability of the Banking System", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0459500-08> (Accessed 6 November 2017).

16. The National Bank of Ukraine (2017), "Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine " On some issues of application by the National Bank of Ukraine of standard instruments for the recultivation of liquidity of the banking system", available at: <https://bank.gov.ua/document/download?docId=44753345> (Accessed 6 November 2017).

17. The Official site of the National Bank of Ukraine (2017), "Annual report of the NBU for 2011", available at: <http://www.bank.gov.ua> (Accessed 30 September 2017).

18. The Official site of the National Bank of Ukraine (2017), "Annual report of the NBU for 2012", available at: <http://www.bank.gov.ua> (Accessed 30 September 2017).

19. The Official site of the National Bank of Ukraine (2017), "Annual report of the NBU for 2013", available at: <http://www.bank.gov.ua> (Accessed 30 September 2017).

Стаття надійшла до редакції 13.11.2017 р.